

Poročilo: Drugi mednarodni virtualni kongres o protislovljih fibromialgije Berlin 19. in 20. 11. 2020

Od 19. 11. do 20. 11. 2020 je potekal 2. virtualni kongres z naslovom »Drugi mednarodni virtualni kongres o protislovljih fibromialgije« (angleški naslov »The 2nd International Virtual Congress on Controversies in Fibromyalgia), ki sem se ga udeležila preko računalniške povezave. Teme so bile zelo zanimive, sodelovalo je veliko število udeležencev iz vseh evropskih držav, Izraela, Kanade in ZDA. Kongres je bil sicer predviden v živo od 11. marca do 13. marca 2020 v Berlinu, ki pa je zaradi znanih razlogov, povezanih z epidemijo covid-19, odpadel.

Prvi sklop predavanj je obravnaval posodobljene diagnostične kriterije, klasifikacijo in diferencialno diagnozo fibromialgije (FM). Predavatelj plenarnega predavanja je bil prof. **Piercarlo Sarzi-Puttini** iz Milana, Italija, ki je uvodoma povedal, da je pri opredeljevanju bolezni prišlo do napredovanja. Nova merila AAPT (Ameriškega združenja za zdravljenje bolečine) so podobna EULAR-jevim iz leta 2016, so pa bolj natančna, vključujejo komorbidna stanja, ki ne izključujejo FM. Navedel je, kako pomembno je, da poznamo stanja podobna FM, kot so vnetne revmatske bolezni, endokrine bolezni ščitnice, pomanjkanje D-vitamina, infekcijske bolezni (Lymska borelioza), malignomi. Pogosto FM bolezen poteka različno, obstojajo podskupine bolnikov, pri nekaterih prevladujejo predvsem čustvene motnje. Delitev je zelo pomembna zaradi različnega pristopa k zdravljenju.

Drugo plenarno predavanje je imel prof. **Jacob Ablin** iz Tel-Aviva, Izrael, ki je v predavanju prikazal različna zdravila, ki jih uporabljamo pri bolnikih s FM, kar je upravičeno in potrebno, ker so odzivi na zdravljenje zelo različni. Glede uporabe kanabinoidov trenutno ni povsem enotnega strokovnega mnenja. Omenil je še novejšje oblike zdravljenja, kot so transkranična magnetna stimulacija, hiperbarična terapija s kisikom, neuro-feedback. Teh metod še ne uporabljajo rutinsko, ker jih je treba natančno raziskati, tako uporabnost kot učinkovitost in tudi določiti pri katerih bolnikih s FM prihajajo v poštev.

Več predavateljev je prav tako predstavilo novosti zdravljenja, kot že omenjene postopke transkranične magnetne stimulacije, hiperbarične terapije s kisikom, neuro-feedback in zdravljenje s kanabinoidi, kar naj bi predstavljalo določene nove možnosti za bolnike s FM. Navedeni so bili tudi različni pristopi k telesni aktivnosti, ki jo je predstavilo več predavateljev kot zgodbo brez konca. Poudarek je na multimodalnem pristopu, ki upošteva vse terapevtske vidike, od nefarmakoloških do farmakoloških oblik zdravljenja.

Nekaj predavanj je bilo posvečenih zdravljenju s kanabinoidi. Še vedno ni sprejeto skupno in poenoteno strokovno mnenje, kdaj zdraviti in s katerimi pripravki. Prevladalo pa je enotno stališče, kar so zelo poudarjali, da zdravljenje z opioidi pri FM ne pride v poštev (ni upravičeno in tudi ni učinkovito, pomeni veliko nevarnost za razvoj zasvojenosti). Poleg tega je bilo kar nekaj predavanj posvečeno alternativnim in komplementarnim metodam, kar naj bi ugodno vplivalo na spremembe v osrednjem živčevju in na ta način izboljševalo več simptomov te bolezni.

Več predavanj je bilo namenjenih vprašanju, za kakšno obliko bolečino gre pri FM, nevropatsko (vpletenost živcev) ali nociceptivno (vpletenost receptorjev za bolečino) ali druge vrste bolečino. Potrebno bo še precej raziskav, da bodo lahko odgovorili na ta vprašanja, kar bo prav tako vplivalo na izbiro zdravljenja.

Več predavateljev je predstavilo tkim. komorbidna stanja, ko so fibromialgiji pridružene predvsem vnetne revmatske bolezni, kar pogosto povzroča probleme pri diagnosticiranju in zdravljenju. Taka kombinacija je namreč terapevtsko zelo problematična, saj so zdravila za spremljajoče revmatske bolezni manj učinkovita, potrebna je bolj agresivna terapija, sicer ni možno umiriti revmatske bolezni, večje težave povzroča tudi FM.

Nekaj predavateljev je opisovalo vpletenost imunskega sistema, ki prav tako povzroča določene simptome bolezni. V večji meri se izločajo vnetni posredniki (citokini), ki nato sprožajo različno intenziven vnetni odgovor. Žal pa še ni na voljo biomarkerjev (laboratorijskih kazalcev), ki bi bili specifični za bolezen, prav tako ni možno predvideti katero zdravljenje bo učinkovito, s čimer se je prav tako ukvarjalo nekaj predavateljev.

Zelo sodobna tema, ki je bila predstavljena, je vpliv črevesne flore in sluznice (tkim. mikrobiome) na fibromialgijo. V predelu črevesja je lociran imunski sistem, ki lahko vpliva na simptome FM. Ugotovili so, da se pri FM spremeni tudi prehodnost črevesne stene, zaradi česar vstopajo v črevo in krvni obtok določene snovi (toksini), ki vplivajo na dogajanje v osrednjem živčevju in povzročajo težave, ki jih občutijo bolniki s fibromialgijo. Potrebne bodo še nadaljnje raziskave o teh dogajanjih, ki bodo morda vplivale tudi na zdravljenje.

Svoje delovanje sta predstavila švedsko in italijansko Društvo bolnikov s fibromialgijo, ki podobno kot naše društvo združuje bolnike, njihove svojce, jih izobražuje, jim pomaga, organizira predavanja, telesno vadbo, družabno življenje in vpliva na zdravstveno politiko.

Več predavateljev je prikazalo, kako pomembna je zgodnja diagnoza fibromialgije, ker je potem tudi zdravljenje učinkovitejše. Zato je nujno, da tudi zdravstvena politika omogoča hiter dostop do zdravstvenih delavcev, diagnostičnih preiskav in postopkov.

Več predavateljev je obravnavalo razne spremembe pri FM s področja srčno-žilnega sistema, vezivnega tkiva (hipermobilni sindrom), vpliva spola, rase in vere na FM. Povdaren je bil pomen družinskega zdravnika in psihologa. Prikazan je bil vpliv epidemije covid-19, ki bo verjetno tudi vplivala na pogostejše pojavljanje FM, kar se bo najverjetneje pokazalo v prihodnosti.

V enem od zadnjih predavanj se je predavatelj spraševal, kdo naj zdravi bolnike s FM. Odgovor je bil, da je v prvi vrsti družinski zdravnik tisti, ki postavi diagnozo, začne zdraviti, deluje tudi kot koordinator in odloča o vključevanju drugih specialistov, kot so revmatolog, specialist za zdravljenje bolečine, fiziater, psihiater, medicinske sestre, fizioterapevti, delovni terapevti, socialni delavci.

Kongres je bil zanimiv, predstavil je razne vidike bolezni, precej novosti na področju diagnostike in zdravljenja. Zelo pomembno je, da ostajamo v stiku z drugimi strokovnjaki, da vidimo, če smo na pravi poti pri obravnavanju naših bolnikov s fibromialgijo. Kongresi se bodo nadaljevali. Prejela sem obvestilo organizatorja, da je predviden 3. virtualni kongres o protislovljih fibromialgije junija 2021, ki se ga bom prav tako udeležila.

Predsednica strokovnega sveta Društva za fibromialgijo:

Prim. Mojca Kos Golja, dr. med.